

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The drama of Ahmed Yerima : studies in Nigerian theatre

Julius-Adeoye, R.J.

Citation

Julius-Adeoye, R. J. (2013, May 8). *The drama of Ahmed Yerima : studies in Nigerian theatre*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/20858>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/20858>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/20858> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Julius-Adeoye, 'Rantimi Jays

Title: The drama of Ahmed Yerima : studies in Nigerian theatre

Issue Date: 2013-05-08

Samenvatting

The Drama of Ahmed Yerima: Studies in Nigerian Theatre is een verkenning van het dramatische oeuvre van een van de bekendste toneelschrijvers van Afrika: Ahmed Yerima. Deze dissertatie betreft een onderzoek naar zijn creatieve werk, en ik plaats daarbij deze toneelschrijver in de context van de toneelgeschiedenis van Nigeria. Ik geef daarom ook een gedetailleerde chronologische beschrijving van het toneel in Nigeria. Ik volg de ontwikkeling van wat momenteel bekendstaat als het Nigeriaanse theater, vanaf de fase van het maskerade-drama in de prekoloniale periode, via de koloniale periode, tot aan het literaire theater in het postkoloniale heden. Ik beschrijf het vroege reistheater van de Yoruba voordat het in aanraking kwam met de dramatische tradities van de Euro-Amerikaanse cultuur.

Om het Nigeriaanse literaire theater te beschrijven maak ik gebruik van een indeling in generaties, bekend bij de critici van het Nigeriaanse drama. Ik stel dat op het vlak van ideologie en schrijfstijl de derde generatie toneelschrijvers, waarvan Ahmed Yerima deel uitmaakt, verschilt van de twee voorafgaande generaties. De toneelschrijvers van de eerste generatie worden gezien als vertegenwoordigers van de culturele bevrijding. Ze behandelen nationalistische idealen en streven met hun toneelstukken een culturele herbevestiging en heropbouw na. De toneelschrijvers van de tweede generatie worden door critici radicaal genoemd, omdat hun toneelstukken gericht zijn op revolutionaire veranderingen door Nigeriaanse boeren en arbeiders. De toneelschrijvers van zowel de eerste als de tweede generatie prediken een collectieve overlevingsideologie: het volk moet samenwerken om de politieke situatie of het politieke systeem dat hun samenleving onderdrukt, te veranderen. De toneelschrijvers van de derde generatie verspreiden het idee van een individuele overlevingsideologie. In hun werk ligt de nadruk op het belang van het overleven van een individu in een onderdrukkende en chaotische samenleving.

Ondanks de verschillen tussen de generaties wat betreft ideologische overtuiging hebben Nigeriaanse toneelschrijvers allemaal hetzelfde doel, namelijk een rechtvaardig sociaal-politiek klimaat in Nigeria. In hun werk beschrijven ze de problemen die het sociaal-culturele en politieke klimaat ondermijnen: leiderschapscrisis, een falend gezondheidssysteem en gebrekkige infrastructuur, corruptie, militaire mislukkingen, gebrek aan nationale eenheid, politieke en etnische rivaliteit en staatsonderdrukking.

In dit onderzoek betoog ik dat Ahmed Yerima een realistisch, sociaal-politieke toneelschrijver is: zijn dramatische werk weerspiegelt de sociaal-politieke realiteit van Nigeria. Hij is zich als toneelschrijver bewust van zijn

directe omgeving en verwerkt dit in zijn toneelstukken. Een gewone dag uit het leven van Yerima's personages toont vaak de sociale, politieke, economische, culturele en religieuze problemen van het Nigeria van nu, zelfs van Afrika als geheel. Ik bespreek de belangrijkste technieken in Yerima's toneelstukken op basis van realisme als schrijfstijl. Realisme als schrijfstijl heeft zich aan mij voorgedaan als een veelkoppig concept dat moest worden opsplitst om in Yerima's belangrijkste verteltechnieken het sociaal-politiek realisme te kunnen begrijpen. Het sociaal-politiek realisme als zodanig is het hoofdperspectief geworden van waaruit ik alle toneelstukken in dit onderzoek heb geanalyseerd.

Dit boek is verdeeld in vijf hoofdstukken met voorafgaand een inleidend hoofdstuk. De interviews en discussies die ik met Ahmed Yerima had, zijn samen met een chronologisch overzicht van zijn leven en werk als bijlagen opgenomen. Voor een effectief overzicht van de ontwikkeling van het Nigeriaanse theater en een uitgebreide behandeling van het toneelwerk van Ahmed Yerima heb ik vijftien toneelstukken uitgezocht om te analyseren. Dit zijn: *The Trials of Oba Ovonramwen*, *Attahiru*, *Ameh Oboni the Great*, *The Angel*, *The Twist*, *Uncle Venyil*, *The Bishop and the Soul*, *The Wives*, *The Mirror Cracks*, *The Lottery Ticket*, *Kaffir's Last Game*, *The Sisters*, *Mojagbe* en *Little Drops*.

In het **inleidende hoofdstuk** bespreek ik de classificatie in drie generaties van het Nigeriaanse literaire drama, met de belangrijkste toneelschrijvers die elke generatie vertegenwoordigen. Als uitgangspunt heb ik de stelling van zowel Ngugi wa Thiong'o als Ahmed Yerima gebruikt, namelijk dat literatuur zich niet in een vacuüm ontwikkelt, maar wordt gevormd door wat er in een samenleving plaatsvindt. De sociale situatie van Nigeria sinds de onafhankelijkheid, de politiek en de economie vormen de achtergrond voor dit onderzoek. In dit inleidende hoofdstuk introduceer ik ook het creatieve en literaire werk van Ahmed Yerima en verdeel dit in drie groepen: historisch-realistische toneelstukken, religieus-realistische toneelstukken en sociaal-politieke realistische toneelstukken. In **hoofdstuk 1** geef ik een overzicht van de historische ontwikkeling van het theater in Nigeria. Dit begint met het maskerade-drama, dat door J.A. Adedeji (1981) is herleid tot het hoftoneel van de vijftiende eeuw, en later veranderde in 'Alarinjo-toneel', voor het eerst opgevoerd ter ere van Hugh Clapperton in Old Oyo Katunga in 1825. Ik behandel de opkomst van het Europese toneel vanaf het midden van de negentiende eeuw, en de rol van de missionariskerken en -scholen bij het opvoeren van westerse toneelstukken in Nigeria. Dit hoofdstuk bevat ook een beschrijving van het moderne Yoruba Travelling Theatre, dat is opgericht door Hubert Ogunde (1916-1990) en dat wordt uitgevoerd door mensen als Kola

Ogunmola, Duro Ladipo, Oyin Adejobi en Moses Olaiya. In dit hoofdstuk komt ook de opkomst van het toneel als academische discipline aan Nigeriaanse universiteiten – vanaf 1962 tot heden – aan de orde. Hiermee begon toneel in literaire vorm het reizend theater te vervangen. Ook de betrokkenheid van theaterbeoefenaars in het televisiedrama vanaf de jaren zestig, in filmproducties vanaf de jaren zeventig, en in de videofilms (die in sommige kringen bekendstaan als ‘Nollywood’) vanaf eind jaren tachtig tot heden komen aan de orde.

In **hoofdstuk 2** geef ik een analyse van *The Trials of Oba Ovonramwen, Attahiru and Ameh Oboni the Great* als historische, realistische toneelstukken, door me te richten op vijf elementen: dramatische structuur, personages, taal, thema en de sociaal-politieke context van de toneelstukken. Deze vijf elementen worden ook gebruikt om de toneelstukken in de volgende twee hoofdstukken onder de loep te nemen. Bij de bespreking van het historisch drama ga ik ervan uit dat dit genre toneelstukken multifunctioneel is en over levende geschiedenis gaat. Ik betoog dat, hoewel de verwijzingen naar toneel in het historisch onderzoek ter discussie zijn gesteld, het toneel kwesties in herinnering brengt die met het verstrijken van de tijd vergeten worden. Ik bespreek hoe Yerima de historische details van de nederlaag van Oba Ovonramwen en het koninkrijk Benin heeft gereconstrueerd in *The Trials of Oba Ovonramwen*. Ook komt de val van sultan Attahiru en het kalifaat Sokoto voor de Britse militaire macht in *Attahiru*, en de dood van de opperheerser Atta Ameh Oboni van Igalaland door toedoen van de Britse regeringsvertegenwoordiger in het Nigeriaanse gebied rond Kabba aan de orde.

In **hoofdstuk 3** analyseer ik *The Angel, The Twist, Uncle Venyil, Mirror Cracks, The Bishop and The Soul* en *The Wives*. Vanwege hun thema en schrijfstijl heb ik deze werken als religieuze toneelstukken gecategoriseerd. Ik bespreek hier de toneelstukken door te kijken naar de invloed van het christendom, de islam en de African Traditional Beliefs (ATB's) op de huidige Nigeriaanse samenleving. Ik kijk naar de rollen die religies spelen in zowel de regering als in het dagelijkse leven van mensen. Ik beschrijf hoe religie de perceptie en het denken van de mensen over de samenleving en maatschappelijke instellingen bepaalt. Ik betoog dat de toneelstukken van Yerima laten zien dat er een vorm van culturele interactie zou moeten zijn, een soort hybriditeit of syncretisme als garantie voor de toekomstige generatie voor het behoud van elke cultuur binnen een samenleving. Dit is strijdig met de uitroeiing van inheemse culturele praktijken en gewoonten die in Nigeria wordt gepropageerd door de meerderheid van christenen van de Pinkstergemeente. Deze christenen beschouwen hun voorouderlijke verleden met de inheemse

culturele gewoonten als heidense praktijken, waarvoor ze hun kinderen willen behoeden.

In **hoofdstuk 4** bespreek ik *The Lottery Ticket*, *Kaffir's Last Game*, *The Sisters*, *Mojagbe* en *Little Drops* als sociaal-politiek realistische toneelstukken. Ze vertegenwoordigen de sociale en politieke realiteit van het land waaruit ze zijn voortgekomen. Ik betoog dat vrouwen en kinderen de voornaamste slachtoffers zijn bij gewapende binnenlandse conflicten, zoals in geval van de Nigerdelta-militanten versus de Joint Military Taskforce (JTF) en de Joint Military Taskforce (JTF) versus de islamitische fundamentalist Boko Haram in het noorden van Nigeria. Ik betoog dat in de toneelstukken die in dit hoofdstuk worden bestudeerd, Yerima de scheidslijnen tussen illusie en realiteit vrijwel opheft wanneer hij de tijdelijkheid van het leven, van politieke macht en sociale status benadrukt.

In **hoofdstuk 5** sluit ik dit onderzoek af door alle argumenten uit alle voorgaande hoofdstukken op een rij te zetten. In deze conclusie benadruk ik het feit dat, hoewel veel onderzoekers en critici betogen dat de toneelpraktijk in Nigeria op zijn retour is, er een ongekende toename plaatsvindt van het aantal instituten voor hoger onderwijs waar toneel wordt bestudeerd als academische discipline. Deze instituten hebben in de laatste twee decennia (1990-2010) meer theaterbeoefenaars opgeleverd dan de periode die door critici het 'gouden tijdperk' van het Nigeriaanse theater wordt genoemd. Ik beargumenteer tevens dat alle bestudeerde toneelstukken mijn conclusie ondersteunen dat Yerima een cultureel, sociaal en politiek bewust toneelschrijver is, wiens belang bij het algemene publiek ligt en niet bij de Nigeriaanse regering. Dit ondergraaft de positie van critici als Bakare Ojo-Rasaki en Gbemisola Adeoti, die stellen dat Yerima vanwege zijn positie in de regering geen toneelstuk kan schrijven dat het overheidsbeleid bekritiseert. Ik heb geconstateerd dat Yerima's toneelstukken populair zijn onder academici omdat ze ingaan op de sociaal relevante problemen waarmee mensen in de samenleving dagelijks te maken krijgen. Door de werken van Yerima en de frequentie waarmee deze in Nigeria worden opgevoerd te onderzoeken, kan ik zeggen dat het theater nog steeds leeft in dit land. In tegenstelling tot bezorgde onderzoekers, die menen dat de populariteit van televisie en de opkomst van de Nigeriaanse videofilm het Nigeriaanse toneel te gronde hebben gericht, beweer ik dat het toneelwerk van Ahmed Yerima een nieuwe richting heeft gegeven aan het Nigeriaanse literaire drama van de eenentwintigste eeuw en daarmee aan de nieuwe toneelschrijvers van het land.